

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

28 FEBRUARI 1994

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

— van de heren D. Van der Maelen, F. Sarens en J. Caudron en mevrouw M. Aelvoet c.s. —
betreffende het Zuid-Afrikabeleid van de Vlaamse Gemeenschap

VERSLAG

namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer J. Van der Sande

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer S. De Clerck.

Vaste leden : de heren A. Arts, F. Cauwenberghs, S. De Clerck, P. Deprez en H. Suykerbuyk ;

de heren J. De Bremaeker, J. Sleenckx, D. Van der Maelen en J. Van der Sande ;

de heren H. De Croo, A. Kempinaire en R. Wierinckx ;

de heer G. Annemans ;

de heer P. Van Grembergen ;

de heer J. Ulburghs.

Plaatsvervangers :

de heren H. Candries, F. Ghesquière, L. Martens, C. Moors en H. Van Wambeke ;

de heren P. Hostekint, J. Leclercq, G. Swennen en G. Vermassen ;

de heren S. Platteau, D. Ramoudt en F. Vergote ;

de heer K. Van Overmeire ;

de heer H. Schiltz ;

mevrouw M. Aelvoet.

Zie :

446 (1993-1994)

— Nr. 1 : Voorstel van resolutie

— Nrs. 2 en 3 : Amendementen

DAMES EN HEREN.

De Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden besprak op 9 en 23 februari 1994 het voorliggende voorstel van resolutie en keurde het na amendering goed. Vooraf wijdde de commissie een gedachtenwisseling aan de geplande missie van de Vlaamse regering.

INLEIDING

Naar aanleiding immers van een aangekondigd bezoek aan Zuid-Afrika door een delegatie van de Vlaamse regering besloot de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden te vergaderen op 25 januari 1994 met het doel een overleg en een gedachtenwisseling te houden in aanwezigheid van de heer L. Van den Brande, minister-president en bevoegd voor Externe betrekkingen, die overigens ook de delegatie zal leiden.

Bedoeling van de commissie was trouwens een aantal bedenkingen en aanbevelingen mee te geven aan de delegatie en dit namens de commissie. In een verder stadium is dit dan uitgemond in het bespreken van drie voorstellen van resolutie met betrekking tot het Zuid-Afrika-beleid, waarover verder verslag wordt uitgebracht.

De heer L. Van den Brande heeft ter gelegenheid van die gedachtenwisseling aan de commissieleden het politiek kader uiteengezet waarbinnen de Vlaamse regering zich beweegt om haar Zuid-Afrika-beleid te voeren en daaruit volgend de contouren geschetst van het voorgenomen bezoek.

Wat het politieke kader betreft heeft de Vlaamse regering zich sinds circa één jaar voorgenomen de betrekkingen met Zuid-Afrika te normaliseren op voorwaarde dat er een nieuwe grondwet zou tot stand komen, die de democratie volledig invoert. Er zouden dan ambtelijke voorbereidingen kunnen starten die moeten leiden, vooreerst tot normale betrekkingen en verder tot normale economische activiteiten om dan – na de vorming van een wettelijk tot stand gekomen Zuid-Afrikaanse regering – te komen tot officiële en daarna formele gesprekken, die moeten uitmonden in de voorbereiding en de ondertekening van een nieuw verdrag.

De Vlaamse regering nam dit standpunt officieel in, tijdens de openbare debatten over het Zuid-Afrika-beleid in de Vlaamse Raad op 23 juni 1993.

Hierop voortbouwend wordt de zending naar Zuid-Afrika voorbereid aldus de minister-president. **Nu** de verkiezingen doorgaan in april 1994 en men daarna een wettelijke regering kan verwachten, kan deze missie doorgaan om na te gaan wat de politieke mogelijkheden zijn voor de normalisering van de betrekkingen. Het gemeenschappelijk taal- en cultureel verleden is daarbij belangrijk, maar niet super-essentieel, want hier dient rekening gehouden met de nieuwe politieke machtsverhoudingen die daarna zullen ontstaan. Er zal dus duidelijk rekening worden gehouden met het nieuwe kader. Het contact zal zich in alle geledingen van de maatschappij met al zijn vertegenwoordigers afspelen. Om deze missie voor te bereiden heeft de minister-president de diplomaat prof. Suy met een voorbereidende taak naar Zuid-Afrika vooropgestuurd. Deze missie heeft plaats van 17 tot 24 februari 1994. Daarna zal prof. Suy verslag uitbrengen, en op basis daarvan zal het definitief programma worden opgesteld.

De Commissie heeft na die verklaring grondig beraad-

slaagd en gedebatteerd en heeft aan de minister-president een aantal bedenkingen meegegeven.

Een lid dat niet behoort tot de Commissie en zopas een grondig bezoek bracht aan Zuid-Afrika en met de belangrijkste betrokkenen bij het in gang gezette maatschappijveranderingsproces praatte, geeft aan de minister-president een ganse reeks van interessante inlichtingen en aanbevelingen mee. De belangrijkste item voor het welgelukken van de veranderingen in Zuid-Afrika zal de economische factor zijn : als de welvaart stijgt kan men het proces naar democratie in goede omstandigheden doen starten. Veel zal dus afhangen van een heropstart van de economische betrekkingen met Zuid-Afrika. Dat impliceert volgens het lid, o.m. een afschaffing van de quota's (en dus van de economische boycot), een massale sociale woningbouw, uitbouw van vooral technisch onderwijs, opvoeding tot democratisch gedrag (meerpartijstelsels, compromisbereidheid, werken met coalities, aanvaarden van minderheid, enz.) e.d.m.

Het lid waarschuwt er tevens voor te veel de nadruk te leggen op de taal- en cultuurverwantschap want het Afrikaans is voor de meerderheid van de zwarte bevolking een koloniale taal. Er ontstaan vervolgens, via een actieve discussie grosso modo twee opiniegroepen binnen de commissie.

Een groep leden is het er – in tegenstelling tot vorig spreker – mee eens dat men de culturele en taalverwantschap niet moet verstoppen maar ze als element dient aan te wenden in de betrekkingen. Daarbij mag men de economische relaties niet vergeten. Het Zuid-Afrikaans moet volgens deze leden niet gedegradeerd worden tot een van de elf talen. Verder moet men niet uitsluitend met de nieuwe machthebbers gaan praten, maar ook met de blanke minderheid. Enkele leden stellen ook dat men niet bang mag zijn van een etnische opdeling : echte democratie veronderstelt dat de nieuwe Zuid-Afrikaanse gemeenschap daar zelf over beslist.

Een groot deel van de commissieleden waarschuwt voor een opnieuw aanknopen van de betrekkingen met de vroegere machthebbers en binnen de oude patronen. Dat zou negatief overkomen. Wat volgens deze leden wel moet gebeuren ter gelegenheid van deze missie, is het verkennen van de overgangsdynamiek waarbij het identificeren van de maatschappelijke krachten, die bijdragen tot de ontwikkeling naar een niet-racistische en democratische samenleving belangrijk is. Verder moet worden verkend welke mogelijkheden de Vlaamse Gemeenschap heeft om die krachten te versterken. Na de zending dient de Vlaamse Raad ten slotte de basiselementen aan te dragen voor een nieuw en zo breed mogelijk akkoord waarbij de erfenis van de apartheid wordt weggewerkt, bijgedragen wordt tot verzoening en samenwerking, en de ontwikkeling van een politieke democratie wordt bevorderd.

De minister-president dankt de leden voor de aanbevelingen die hij meeneemt op zijn missie. Hij herinnert de leden aan zijn basisconcept zoals hij dat in het begin van de vergadering heeft uiteengezet. Hij zal zeker de Vlaamse identiteit niet wegmoffelen maar omzichtig met alle belangrijke elementen van de in vorming zijnde nieuwe maatschappij de mogelijkheden bespreken, waarbij een groot belang zal worden gehecht aan de heraanknoping van de economische betrekkingen en de economische vooruitgang van Zuid-Afrika, de bevordering van het onderwijs en de totstandkoming van de democratie.

Alleszins zal hij er zich voor hoeden de toestand te simplifiëren en neemt hij zich voor ter zake een grote omzichtigheid aan de dag te leggen.

De commissie beslist vervolgens haar aanbevelingen in een meer formele vorm aan de Vlaamse regering mee te geven en op de volgende zitting(en) van de commissie de resoluties inzake het Zuid-Afrika-beleid te bespreken en te stemmen. Over deze besprekingen (vergaderingen van 9 en 23 februari 1994) wordt hierna verslag gegeven.

Bij het begin van deze besprekingen deelt de minister-president nog mee dat de geplande missie niet kan doorgaan in de geplande periode (begin maart) gezien de startvergadering van het comité van de Regio's, waarop de minister een belangrijke rol voor Vlaanderen ziet weggelegd, is verlegd en door zal gaan op 15 en 16 maart 1994. Verschillende leden dragen argumenten aan om de missie toch niet sine die uit te stellen (vele landen, waaronder Nederland zijn reeds lang daarmee bezig), terwijl een andere groep commissieleden aanbeveelt de zendingen niet te laten doorgaan vlak vóór of na de verkiezingen.

De minister-president zal het rapport van prof. Suy over zijn voorbereidende zendingen afwachten en dan in overleg met de Vlaamse regering daarover een beslissing nemen.

Bij de bespreking van dit voorstel van resolutie op 23 februari 1994 lagen nog twee andere voorstellen van resolutie ter tafel, met name het voorstel van resolutie van de heren S. Platteau, J. Gabriels en J. Valkeniers **betreffende** een volledig herstel van de betrekkingen tussen de Vlaamse Gemeenschap en Zuid-Afrika (Stuk 472 (1993-1994) – Nr. 1) en het voorstel van resolutie van de heren G. Annemans, F. De Man en F. Van den Eynde (Stuk 183 (BZ 1992) – Nr. 1) betreffende het cultureel akkoord met Zuid-Afrika dat evenwel door de indianers werd ingetrokken en vervangen door een nieuw voorstel van resolutie van de heren G. Annemans, F. Dewinter en L. van Nieuwenhuysen betreffende het Zuid-Afrika-beleid van de Vlaamse Gemeenschap (Stuk 474 (1993-1994) – Nr. 1). Conform de bepalingen van artikel 18, punt 3 van het Reglement, werd het voorstel van resolutie van de heren **D.** Van der Maelen, F. Sarens en J. Caudron en mevrouw M. Aelvoet c.s. (Stuk 446 (1993-994) – Nr. 1) als basis voor deze bespreking genomen. De beide andere voorstellen worden in samenhang daarmee besproken.

1. TOELICHTING DOOR DE INDIENERS VAN DE VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE EN BESPREKING

De heer D. Van der Maelen licht – mede in naam van de andere ondertekenaars – zijn voorstel toe (Stuk 446 – Nr. 1). In het algemeen vertrekt hij van de visie dat, nu Vlaanderen zijn emancipatiebeweging heeft voleindigd, wij op onze beurt een groot begrip moeten hebben voor andere emancipatiebewegingen elders in de wereld, zoals bv. voor de zwarte emancipatiebeweging in Zuid-Afrika. De Vlaamse Gemeenschap moet derhalve met grote voorzichtigheid haar beleid in Zuid-Afrika uitstippelen en rekening houden met de grote gevoeligheid van de zwarten t.o.v. hun vroegere kolonisatoren en hun taal en cultuur. Die gevoeligheden zijn trouwens analoog met de Vlaamse gevoeligheid t.o.v. onze franstalige landgenoten.

Deze omzichtigheid sluit niet uit dat we met de blanke minderheid en de Afrikaanssprekenden zouden contacten leggen, alleen kan dit in de visie van spreker niet met de extreem-rechtse groepen. De hele context van ons beleid dient te zijn dat we het in gang gezette proces naar democra-

tisering niet bemoeilijken door een voortvarende houding. Het element taalverwantschap is een van de elementen maar mag niet te opdringerig worden gemanifesteerd.

Al onze initiatieven moeten erop gericht zijn de maatschappelijke krachten te identificeren, die bijdragen tot het totstandkomen van een democratische niet-racistische Zuid-Afrikaanse samenleving.

Vanuit die visie overloopt de indiener punt voor punt de resolutie. Twee andere indieners sluiten zich daarbij aan. De heer F. Sarens merkt op dat de Vlaamse Gemeenschap niet veel meer kan doen met betrekking tot het scheppen van een klimaat voor eerlijke en vrije verkiezingen, want 27 april is vlakbij. Misschien moet voor dit punt de nadruk worden gelegd op de opbouw van bestuursbekwaamheid.

Mevrouw M. Aelvoet sluit zich daar eveneens bij aan : zij wil nogmaals uitdrukkelijk stellen dat het niet de bedoeling kan zijn revanchistische processen aan te moedigen, zodat wordt teruggedaan naar een vroegere toestand. Zij herinnert eraan dat een van de belangrijkste hefbomen tot slagen van het democratiseringsproces in Zuid-Afrika, het verhogen van de levensstandaard is voor de achtergestelde zwarte bevolking tot een menswaardig peil. Er dient daartoe een heroriëntering van het aanwezige kapitaal te komen alsmede een ingang zetten van het afbreken van de economische barrières. Via de GATT-akkoorden en de conferentie van Lomé moet meer aandacht worden besteed aan de economische problematiek van Afrika.

Vervolgens lichten de heren S. Platteau en J. Valkeniers hun resolutie toe (Stuk 472 - nr. 1).

Beide auteurs wijzen erop dat het diepe pessimisme en de grote neerslachtigheid die Zuid-Afrika de laatste twee jaar beheersten, min of meer voorbij lijken te zijn. Het keerpunt was waarschijnlijk de installatie van de uitvoerende Overgangsraad op 18 november 1993 enerzijds en de aanvaarding van de tijdelijke grondwet op 22 december 1993 anderzijds. Die grondwet, met haar vergaande bescherming van mensenrechten, eigendom en de vrije markt als uitgangspunt voor de economie, heeft bij de minderheidsgroepen, met name de blanken, de kleurlingen en de Indiërs, grote onzekerheden weggenomen. Die non-rationale grondwet, die voor Zuid-Afrika een historische koerswijziging betekent, kan echter niet beletten dat tussen nu en de wetgevende verkiezingen van 27 april 1994 de situatie nog als gevaarlijk bestempeld kan worden. Zo heeft de blanke extremistische groepering, die voor de gelegenheid bondgenoot is van de Inkatha-beweging, nog altijd niet afgezien van een Afrikanerstaat. In die omstandigheden heeft hun dreiging met geweld enkel tot doel om nieuwe wijzigingen te verkrijgen aan de fundamentele wet.

Dit feit neemt niet weg dat de twee belangrijkste actoren van het Zuid-Afrikaanse politieke leven, met name de Nationale Partij en het Afrikaans Nationaal Congres (ANC), elk op hun beginselen toegevingen hebben aanvaard om tot eenstemmigheid te komen.

Zo heeft het ANC verschillende van zijn historische doelstellingen verdaagd. Men denkt hier in de eerste plaats aan de regeringssamenstelling. Welke ook de uitslag zal zijn van 27 april, de regering zal er een zijn van nationale eenheid. Ook op het vlak van de staatsstructuur heeft het ANC een koerswijziging aanvaard. Niet langer verzet die beweging zich tegen de gefederaliseerde staat in plaats van het unitaire model dat het altijd voorstond.

Volgens de tijdelijke grondwet worden de regio's omgedoopt tot provincies, die een exclusieve bevoegdheid hebben over een groot aantal domeinen : landbouw, het primair en secundair onderwijs, volksgezondheid, huisvesting, ruimtelijke ordening, handel, lokale besturen en politie. Voor die aangelegenheden kan de centrale overheid slechts minimum normen bepalen. Een ander belangrijk compromis dat door het ANC werd aanvaard, is de verzwakking van de uitvoerende macht. Het toekomstige staatshoofd zal bijgestaan worden door twee vice-presidenten, waarvan één de minderheidspartijen die minstens 20 percent der zetels hebben behaald, zal vertegenwoordigen. Het presidentschap dient te functioneren volgens de consensusregel en zal zijn visie aan de regering niet meer kunnen opleggen.

Ook op het vlak van de economie heeft het ANC een gedaantewisseling ondergaan. In zijn standpunten wijst het nu de centraal geleide planeconomie af. Niet te verwaarlozen is de gedachte dat Zuid-Afrika de belangrijkste handelspartner van de BLEU in Afrika is. De BLEU-invoer uit Zuid-Afrika steeg in 1991 met 1,4 percent tot 22,4 miljard frank en nogmaals met 8,4 percent in 1992 tot 24,4 miljard frank.

Vanuit marktperspectieven heeft Zuid-Afrika nu behoefte aan investeringen, aan modernisering van zijn industrieel apparaat en vooral aan opleiding. De sectoren die voor onmiddellijke aandacht in aanmerking komen, zijn dus technische opleidingsprogramma's, scholen, woningbouw en -inrichting, machines voor alle industrieën, spits technologie en robotica, aangelegenheden dus waarin de Vlaamse Gemeenschap een ruime bijdrage kan leveren.

De heer J. Valkeniers voegt daar als mede-indiener nog een aantal bedenkingen aan toe. In het algemeen pleit hij er voor niet langer te wachten om goede betrekkingen met Zuid-Afrika aan te knopen, vermits andere landen, die als voorlopers worden bestempeld van de strijd tegen de apartheid, zoals Groot-Brittannië en Nederland, nu reeds lang bezig zijn met allerlei contacten en afspraken.

Verder meent de indiener dat men het netwerk van de bestaande ambtenarij zal moeten overnemen zoniet stort het raderwerk van de staat in. Wat de Inkhata betreft stelt de indiener vast dat Mandela daarmee praat : waarom zou de Vlaamse Gemeenschap dan ook niet met de Inkhata-beweging praten ?

Wat de eigenlijke ontwikkelingsprogramma's betreft meent indiener dat Vlaanderen zijn karige middelen via de NGO's moet inzetten in die gebieden waar de nood het grootst is zoals in de satellietsteden van het type Soweto.

Spreker pleit ook voor het beginnen van kleinere projecten binnen de kleurlingengemeenschap, omdat Vlaanderen daar reeds enige ervaring in heeft.

Tenslotte licht de heer Van Nieuwenhuysen als mede-indiener, het voorstel van resolutie (nr. 474 – nr. 1) voor de commissie toe.

In tegenstelling tot beide andere resoluties gaan de indieners van dit voorstel niet uit van een centralistische staat maar vanuit de bevolking zelf, in al zijn etnische geledingen. Want er zijn een vijftiental volkeren in Zuid-Afrika.

Deze resolutie gaat uit van het zelfbeschikkingsrecht van de volkeren, met grote reserves voor multi-culturele samenlevingen want die leiden veel te veel tot spanningen en soms bloedige conflicten.

De indieners hechten ook een groot belang aan de taal- en cultuurverwantschap en willen ook een grote aandacht

besteden aan het onderwijs. Meer bepaald vragen zij de bevordering van het onderwijs van het Nederlands in Zuid-Afrika en dit zoveel mogelijk samen met Nederland. Verder willen de indieners ook het behoud van het Zuid-Afrikaans als een ambtelijke taal. Er moet uitwisseling gebeuren tussen de Zuid-Afrikaanse en de Vlaamse omroepen (radio en TV).

Tot slot — en daarbij sluiten de indieners aan op het voorstel van resolutie van de heren S. Platteau en J. Valkeniers, dringt spreker erop aan dat een grote aandacht wordt besteed aan het heraanknopen en bevorderen van de economische en handelsrelaties met Zuid-Afrika.

2. VOORSTEL VAN RESOLUTIE VAN DE HEREN D. VAN DER MAELEN, F. SARENS EN J. CAUDRON EN MEVROUW M. AELVOET C.S. BETREFFENDE HET ZUID-AFRIKA-BELEID VAN DE VLAAMSE GE-MEENSCHAP

Na deze toelichting wordt het hierboven vermeld voorstel van resolutie als basis voor de bespreking genomen (art. 18, punt 3 van het Reglement van Orde).

2.1. Uiteenzetting van de heer H. Suykerbuyk over de conclusies van het bezoek van de delegatie van de Vlaamse Raad aan Zuid-Afrika van 1 tot 11 oktober 1993)

2.1 .1. Programma van de evaluatiereis

De heer H. Suykerbuyk stelt dat als gevolg van deze reis een mededeling door de afvaardiging van de Vlaamse Raad werd opgesteld. Het lid verklaart dat door deze delegatie zeer vele en verscheidene contacten werden gelegd. Deze contacten vonden plaats in Johannesburg, Pretoria en Kaapstad. Daarenboven werden contacten gelegd met Vlamingen die in Johannesburg en Kaapstad verblijven (onder meer met het Missakcentrum) en de Vlaamse vertegenwoordigers van de Belgische Kamer van Koophandel. Uitgebreide gespreks-sessies met rectoren en professoren van drie universiteiten vonden plaats, met name Unisa (Johannesburg), Stellenbosch en Wes-Kaapland-Kaapstad).

Ook werden de contacten gelegd met de Raad voor Geesteswetenschappelijke Navorsing, de Onafhankelijke Ontwikkelingstrust en de Landelijke Stichting in de Welzijnssector. Belangrijk was tevens het onderhoud met een afvaardiging van de SAUK (Suidafrikaanse radio en TV) en met de Akademie voor Wetenschap en Kunst.

Tenslotte werd een vrij uitvoerige gedachtenwisseling gevoerd tijdens een bezoek aan het Zuidafrikaanse Parlement met de „Speaker” of de voorzitter van het Parlement. Uit deze contacten resulteren de volgende vaststellingen.

2.1.2. Algemene vaststellingen

De politieke toestand en de evolutie vragen een aandachtige en realistische opvolging. De politieke veranderingen, waaraan wordt gewerkt zijn, vanuit democratisch en constitutioneel opzicht, zeer belangrijk en de realisatie ervan zal vertolkt worden door een compromis tussen een unitair en federaal model. Alhoewel de regio's nog geen volwaardige deelstaten zijn, kunnen deze toch moeilijk gekwalificeerd worden als provincies. Daarenboven weze opgemerkt aldus het lid, dat deze compromisoplossing nog vatbaar is voor verschillende interpretaties.

De invloed van de regio's is vooral een aandachtspunt van de Inkatha. De Inkathabeweging steunt vooral op een bevoegdheidsverdeling, waarbinnen de negen regio's niet op gelijke voet zouden worden behandeld, dit om een ruimere

bevoegdheidsoverdracht aan de regio Natal te kunnen verwezenlijken. Deze trend bleek afdoende uit de World-Trade-gesprekken, waarin langdurig werd overlegd over een nieuwe redactie van de tekst van de Grondwet.

Spreker benadrukt dat er bij de delegatie geen pessimisme heerste nopens de evolutie in Zuid-Afrika. Toch heerst bij velen de overtuiging dat de totstandkoming van een compromismodel tussen een unitair en een federaal model slechts een eerste aanzet zal zijn van een nieuwe evolutie.

Alle partijen waren het erover eens dat de mislukking hiervan zeer zware gevolgen impliceert, vermits Zuid-Afrika een essentiële schakel is in het Zuidelijk Afrikaans continent.

De recente ontwikkelingen zullen zeker een impact hebben, hetzij gunstig of ongunstig, op heel Zuidelijk Afrika.

2.1.3. *De internationale betrekkingen tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika*

In het Vlaams buitenlands beleid van de Vlaamse regering en van de Vlaamse Raad, aldus het lid, moet dit dossier als belangrijk worden aanzien. Intergouvernementeel is, krachtens het Taalunieverdrag, en mede ingevolge de taal- en cultuurverwantschap, het dossier Zuid-Afrika belangrijk.

De korte duur van deze reis liet evenwel geen ruimte voor meer diepgaande contacten. De diverse contacten riepen evenwel een grote verscheidenheid aan indrukken op. In verband met het hernemen van de betrekkingen tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika, werden tijdens vluchtige contacten door de delegatie toch veel vragen gesteld en naar meningen gepeild.

Uit deze contacten kon worden afgeleid dat een algemeen akkoord breder dient opgevat als een uitsluitend cultureel akkoord.

Spreker pleit voor een grondige heroriëntering van alle culturele verdragen. Bij het herstel van de betrekkingen tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika mag evenwel het in 1977 geschorste cultureel verdrag met Zuid-Afrika niet als leidraad worden genomen. Aan het cultureel akkoord met Zuid-Afrika dient een bredere inhoud te worden gegeven. De cultuurfactor dient aangevuld en alle mogelijke vormen van onderwijs, (0. m. tolkenopleiding, beroepsopleiding).

Spreker vestigt er de aandacht op dat Vlaanderen zich evenwel zal dienen te beperken tot eerder kleinschalige projecten, onder meer in de sector van de beroepsopleiding.

Ook de projecten in de sector van de welzijnsbevordering verdienen de aandacht ondanks het bestaan van een zeker parallellisme ervan met de initiatieven van ABOS. Vervolgens benadrukt spreker het belang van de handels- en economische relaties tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika via de Vlaamse Dienst voor Buitenlandse Handel (VDBH).

De communicatiesector mag eveneens niet worden vergeten. Initiatieven kunnen eveneens ontwikkeld worden op het vlak van de studiebeurzen, gelet op de vrij algemene vraag om, via het verlenen van studiebeurzen aan Zuidafrikaanse studentën, de kans te geven zich verder bij te scholen in Vlaanderen. Vermits het niet uitgesloten is dat Vlamingen terugkeren dient eveneens een oplossing te worden uitgewerkt voor het probleem van gelijkwaardigheid van diploma's tussen Zuid-Afrika en Vlaanderen.

Wat de mediasector betreft stipt het lid aan dat er reeds beperkte maar positieve contacten bestaan tussen de SAUK (Suidafrikaanse radio en TV) en de BRTN in verband met

de uitwisseling van programma's en coproducties. Mogelijk wordt hierover een akkoord afgesloten.

Uit de gespreksessies met onder meer de Universiteit van Wes-Kaap blijkt een ruime belangstelling, niet alleen voor het Afrikaans, maar tevens ten aanzien van de Nederlandse taal- en letterkunde. De opleiding en kennis van het Nederlands wordt evenwel fel bemoeilijkt door onvoldoende beschikbaarheid van recente Nederlandstalige literaire en wetenschappelijke werken.

2.1.4. *De positie van het Afrikaans*

De positie van het Afrikaans als taal in het algemeen en meer bepaald als officiële taal stond op het ogenblik van het bezoek van de delegatie nog ter discussie. Statistieken over de mate waarin het Afrikaans de meest verspreide, gesproken en begrepen taal in Zuid-Afrika is, worden door het ANC en het PAC betwist. In Vlaanderen wordt het Afrikaans nog al te vaak geassocieerd met de taal van de bezetter. Deze associatie roept wrevel op. Na het bezoek van de delegatie werd het Afrikaans dan toch opgenomen in de groep van de 11 officiële talen.

Uit de gesprekken met onder meer de Raad voor Geesteswetenschappelijke Navorsing blijkt een diepe bekommernis over het behoud van de Afrikaanse taal. Deze zorg moet evenwel worden ingepast in de strijd tegen de ongeletterdheid. Het Afrikaans is een taal die door de meerderheid van de zwarte en kleurlingenbevolking wordt gesproken of verstaan en moet worden gekoesterd als een wapen in de strijd tegen de ongeletterdheid. De delegatie meent dat de verdwijning van het Afrikaans zal leiden tot een verschraling van het Nederlands. Spreker meent dat het vanzelfsprekend is dat het Afrikaans als ambtelijke taal behouden blijft.

2.1.5. *De rol van de Nederlandse Taalunie*

Spreker refereert naar de besluiten van het colloquium van 1991 „Nederlands in de Wereld”. Eén van de vaststellingen was dat elke taal en elke afgeleide taal, en iedere taal met enige verwantschap met het Nederlands, zoals onder meer de taal op de Antillen, Curaçao, Suriname en Zuid-Afrika, bescherming verdient. Ter zake speelt de Taalunie een belangrijke rol. Spreker merkt op dat door het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie op 1 februari 1993 beslist werd om een Actieplan Zuid-Afrika op te stellen. Dit besluit is evenwel nog niet volledig uitgewerkt. In de betrokken middelen in Zuid-Afrika is het nog onvoldoende doorgedrongen. In de bevoegde Interparlementaire Commissie werd vooral veel aandacht besteed aan de globale problematiek van Zuid-Afrika en van het Zuidafrikaans in het bijzonder.

2.1.6. *Slotbeschouwingen*

De delegatie doet een aantal vaststellingen die veel twijfels doen rijzen bij de verdere ontwikkeling in Zuid-Afrika. Het geweld bestaat en beïnvloedt steeds meer de Zuidafrikaanse maatschappij. Spreker merkt op dat er tussen het officiële optimisme en de werkelijke situatie een grote kloof gaapt.

Het ANC dringt aan op het behoud van het bestaande potentieel. Vaak werd vastgesteld dat de Afrikaners, geboren en getogen in Zuid-Afrika, ook dit land als hun moederland beschouwen. De apartheid wordt door hen ervaren als een smet. Veel Afrikaners pleiten voor het behoud van de aanwezigheid van de blanken.

Persoonlijk wijst spreker erop, dat er misschien in Vlaanderen onnodige misvattingen bestaan ten aanzien van Zuid-Afrika. Eén van deze misvattingen is het pleidooi van sommigen voor een tabula rasa-aanpak, wat evenwel niet getuigt van een intelligente benadering van de problematiek. Het verleden bracht vele waardevolle elementen aan die op een verstandige en evenwichtige manier kunnen bijdragen tot de uitbouw van een harmoniemodel voor een nieuw democratisch gestructureerde maatschappij. De economische heropleving in Zuid-Afrika, zoals blijkt uit het verslag-Eyskens, die dit als één van de topprioriteiten vooropstelde, treedt spreker volmondig bij. Vlaanderen moet het comparatieve voordeel van zijn taalverwantschap optimaal aanwenden.

Het herstel van de betrekkingen is van het grootste belang. Het Actieplan moet derwijze worden opgesteld dat het zich richt tot alle geledingen van de bevolking en moet gedragen worden door een extensieve interpretatie van de bevoegdheden van de Vlaamse regering en de Vlaamse Raad.

Het lid wijst erop dat door het Sint-Michielsakkoord, het landbouwbeleid werd overgedragen aan het Vlaamse Gewest. Vlaanderen moet ook, inzake de samenwerking met Zuid-Afrika hierin, met het ABOS, het voortouw nemen. De resultaten van bepaalde ABOS-ontwikkelingsprojecten zijn te waardevol en verdienen behouden te worden.

Daarenboven wordt vastgesteld dat de contacten van het ABOS met de plaatselijke bevolking onder meer studenten, uitmonden in een vruchtbare samenwerking, die noodzakelijk blijft voor de verdere opbouw en ondersteuning van het democratiseringsproces. Het samenwerkingsverband tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika moet daarenboven ruim worden opgevat. Het dient uitgebouwd met respect voor het democratiseringsproces en de optimale benutting van het comparatieve voordeel van Vlaanderen, ingevolge de taal- en cultuurverwantschap. Een dergelijk samenwerkingsverband kan slechts resulteren in een verbetering van de positie van alle bevolkingsgroepen in Zuid-Afrika.

De heer H. Suykerbuyk licht toe dat dit de draagwijdte is van de nu reeds ter tafel liggende amendementen (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2).

Vervolgens merkt een ander lid op dat één van de meest urgente noden van Zuid-Afrika, zich zullen situeren op het vlak van de administratieve en andere beleidsstructuren. Na de verkiezingen zal er een grote argwaan en gereserveerdheid ontstaan ten aanzien van de structuren uit het verleden. De vorming van een zwart administratief bestuurskader kan gevoelig ondersteund worden door herscholingsprojecten en een degelijk uitgebouwd net van beroepsopleiding.

Verschillende leden stellen vragen over de participatiebereidheid van de Inkatha aan het democratiseringsproces. Hierop repliceert de heer H. Suykerbuyk dat er vanuit deze beweging geen signalen zijn opgevangen nopens de wens tot een onafhankelijk statuut voor de regio Natal.

Wel is er een vurig streven merkbaar naar een grotere autonomie voor deze regio. Vastgesteld is dat er tussen de Inkatha-beweging en het ANC een zeer grote rivaliteit heerst. In deze context merkt nog een ander lid op dat enige omzichtigheid is gewenst. De nietdeelname van de Inkatha-beweging aan de verkiezingen zou de vonk kunnen doen overslaan. Om dit te voorkomen werd tijdens zijn bezoek door Nelson Mandela aan Nederland voorgesteld om een grotere autonomie voor de regio Natal te gebruiken als pasmunt voor de deelname van de Inkatha-beweging aan de

verkiezingen. Ook na de verkiezingen moet de steun aan het democratiseringsproces worden verder gezet. Het lid zal hier toe een amendement voorleggen op punt 2 van het voorliggende voorstel van resolutie.

2.2. Algemene bespreking

Een lid hierin bijgetreden door een ander lid stelt vast dat het weinig zinvol is om de in de schoot van deze Commissie ontstane accentverschillen in de benadering van de voorliggende probleemstelling te verhullen.

Twee tendenzen zijn duidelijk merkbaar. Enerzijds wordt sterk de nadruk gelegd op de volksverbondenheid van Vlaanderen met Zuid-Afrika waarin de solidariteit met het Nederlands in de wereld centraal staat. Dit impliceert dat het behoud van de taalverscheidenheid van de Nederlandse taal als zeer waardevol wordt ervaren. In deze context is het onderdrukken van de Afrikaanse taal in Zuid-Afrika een cultureel verlies. Anderzijds kan de niet-discriminatoire steun aan het democratiseringsproces als een prioritaire doelstelling worden erkend. Spreker stipt aan dat de grote verbondenheid van het Afrikaans met het minderheidsregime buiten kijf staat, dit in tegenstelling met de Engelse taal, die hiermede slechts in vrij geringe mate is geassocieerd. De vraag rijst, aldus het lid, of de uiteindelijke resolutie zodanig dient geconcipieerd, dat al deze accentverschillen zijn overbrugd.

Spreker betwijfelt dit, wel dient onderzocht welke nuttige elementen in deze resolutie worden aangereikt voor een herbronning van het buitenlands beleid ten aanzien van Zuid-Afrika.

De uiteindelijke resolutie zal onmiskenbaar een zekere buitenlandse uitstraling genieten. Gelet op het aantreden van een nieuwe regering na de verkiezingen in Zuid-Afrika, die voornamelijk zal bestaan uit zwarte Zuidafrikaners, zal de positie van de Engelse taal, als voertaal in de buitenlandse betrekkingen, aanzienlijk verstevigd worden. Het lid concludeert uit zijn verblijf in Zuid-Afrika, dat een te geaccentueerde promotie van de Afrikaanse taal niet opportuun is.

Vlaanderen geeft, aldus het lid, best geen voorkeursbehandeling aan de Afrikaanse taal, ondanks de sympathie ervoor. Spreker kan akkoord gaan met de algemene contouren van de voorliggende resolutie.

Inzake de accentverschillen betreurt het andere lid de animositeit, ingegeven door politieke overwegingen, die verdeeldheid zaaide in de Vlaamse samenleving ten aanzien van het Zuid-Afrikabeleid. Vele groeperingen hadden hieraan een ruim aandeel.

Ook in Zuid-Afrika heerste grote verdeeldheid. Spreker wijst op het enorme leed dat het apartheidsregime heeft veroorzaakt. Het verleden dient afgesloten, doch het zou getuigen van een grote naïviteit, de invloed ervan op het heden te ontkennen. De grootste uitdaging ligt thans in het wegwerken van deze verdeeldheid. Oude scheidslijnen dienen ingepast in een nieuw democratisch perspectief.

Het andere lid betreurt de raciale indeling van de bevolkingsgroepen. Apartheid moet afgebouwd worden. Hetzelfde lid verklaart de voorliggende resolutie te steunen, omwille van het belang dat gehecht wordt aan de uitspraken van het ganse Zuidafrikaanse economische, sociale en politieke bestel in een heroplevingsproces.

Het vorige lid vervolgt dat hij enige moeite heeft met de woorden „economische wederopbouw” in punt 1 van voorlig-

gend voorstel van resolutie en stelt voor om deze woorden anders te formuleren, gelet op het eerder smalend karakter ervan. Hij wenst geenszins die nefaste gevolgen van de economische boy-tot tegen Zuid-Afrika te negeren. Het land was ten prooi gevallen aan een enorme kapitaalvlucht. Ondanks dit is de economische onderbouw in Zuid-Afrika, in vergelijking met de omringende Afrikaanse landen veruit de meest stevige.

Het andere lid repliceert hierop als volgt. Het lid verklaart geen problemen te hebben met de woorden „economische wederopbouw”. Wel dient er op het internationale forum krachtige economische steun verleend, teneinde de gevolgen van de economische recessie en boy-tot enigszins te milderen. Dat kan evenwel slechts lukken binnen een positief politiek perspectief. Ter zake refereert het lid naar de verklaringen van de Gouverneur van de Reservebank van Zuid-Afrika.

Medio 1992 werd Zuid-Afrika geconfronteerd met een „capital drain” van 10 miljard Rand. Deze kapitaalvlucht wordt in de hand gewerkt door het uitstelgedrag van de investeerders, ingevolge de grote politieke instabiliteit. De op til zijnde verkiezingen en het welslagen van het democratiseringsproces kunnen bijdragen tot een grotere politieke stabiliteit. Inzake de problematiek van de taalverwantschap onderschrijft dit lid de inhoud van het voorliggende voorstel van resolutie.

Het belang ervan wordt erkend, doch niet verheven boven alle andere aspecten. Taal- en cultuurelementen mogen niet verdonkeremaand, doch ook niet overgeaccentueerd.

Het zou een vergissing zijn om aan de Afrikaanse taal een bevoorrecht statuut te verlenen. De Afrikaanse taal bekleedt een stevige positie, omwille van de grote bevolkingsgroep die het spreekt en begrijpt. Het Afrikaans is de tweede taal. Spreker is geen voorstander van de amendementen door de heer H. Suykerbuyk ingediend.

Een ander lid merkt op dat in punt 5 van het voorliggende voorstel van resolutie nog steeds gewag wordt gemaakt van overleg en samenwerking met Nederland om te komen tot een gemeenschappelijke houding. Nederland is ingevolge zijn beleid tijdens het apartheidsbewind fel bekritiseerd en niet geliefd in Zuid-Afrika. De associatie met Nederland roept anti-reacties op. Ook de Engelstalige bevolkingsgroep koestert weinig sympathie voor de Nederlanders. Vlaanderen moet autonoom zijn positie bepalen. Dit wordt weerlegd door nog een ander lid dat vaststelt dat er van de inpopulariteit ten aanzien van de Nederlanders nog weinig overblijft, gelet op hun herkenbare aanwezigheid in het economische leven in Zuid-Afrika en het aanzienlijke marktsegment.

Nog een ander lid verklaart zich voorstander van een hechte samenwerking, op basis van de Aanbeveling van de Benelux-Raad die stelt dat de ontwikkelingen in Zuid-Afrika ondersteuning verdienen ten einde de betrekkingen met Zuid-Afrika te normaliseren en de investeringen te bevorderen. België – Nederland – Luxemburg moeten samenwerken en gezamenlijk optreden op het internationale forum. Hij kant zich tegen een onderscheid met betrekking tot het Zuid-Afrikabeleid tussen Vlaanderen en Nederland.

Met betrekking tot de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap tot het bevorderen van de meertaligheid, betwijfelt een lid dat het Zuidafrikaans als officiële taal, bijdraagt tot de wegwerking van de ongeletterdheid. Geldt dit niet voor alle talen ? Kan punt 6 van het voorstel van resolutie niet

beter worden geformuleerd ? Een lid meent dat zowel door de zwarte bevolkingsgroep als de blanken het belang hiervan wordt onderlijnd.

Hierop repliceert een lid dat uit contacten met de Inkatha en de Pan Africanistic Congres (PAC) onvoldoende blijkt dat de ongeletterdheid best wordt bestreden door een door-gedreven promotie van het Zuidafrikaans. De indruk werd zeker niet gewekt dat de Zuidafrikaanse regering een groot-scheepse promotiecampagne van het Zuidafrikaans bij de zwarte bevolking voert. Spreker acht dit ook weinig plausibel.

Nog een ander lid twijfelt eraan dat in Zuid-Afrika zich een tendens ontwikkelt bij de Afrikaanssprekende bevolking om hun kinderen te laten schoollopen in Engelstalige scholen. Vele Engelstaligen spreken thans ook Afrikaans. Deze evolutie zette zich de afgelopen decennia sterk door. Engels-taligen zijn thans tweetalig.

Bij de kleurlingen daarentegen schakelden velen over van het Afrikaans naar de Engelse taal. In ANC-kringen wordt sterk aangedrongen op het behoud van het Afrikaans. Ook de progressieve blanken hebben grotendeels bijgedragen tot het behoud van het Afrikaans als een van de 11 officiële talen.

In Namibië verdween het Afrikaans. Hetzelfde lid treedt de vorige spreker bij inzake een zekere gereserveerdheid ten aanzien van een te fel doorgedreven promotie van het Afrikaans bij de zwarte bevolking. Veeleer zal de voorkeur worden gegeven aan de bevordering van de Engelse taal. In deze context stipt het lid aan dat ondanks de opschorting door Groot-Brittannië van het Cultureel Akkoord met Zuid-Afrika, er toch een aanzienlijke steun werd gegeven aan de blanke bevolkingsgroep voor de promotie van de Engelse taal in Zuid-Afrika. Ook Nederland onderbrak zijn steunverlening niet in de periode van de opschorting van de Culturele Akkoorden. Spreker wijst erop dat het Afrikanerdom diep verankerd is. De Verenigde Partij behielden het Afrikaans als hun moedertaal en behoorden tot de Nederduitse Gereformeerde Kerk. Ook de leraren die Afrikaans spraken, gaven Engels in de Engelstalige scholen. Thuis was de voertaal Nederlands. Hun kinderen bezochten de Afrikaanse scholen.

Het Afrikaans als taal zal zeker levendig blijven bij de kleurlingen, werkzaam op de grote boerderijen op het platteland. Vaak werken kleurlingen samen met andere bevolkingsgroepen. De Afrikaanse taal fungeert tussen deze verschillende bevolkingsgroepen als een differentiatie criterium. Ook de „bruinmensen” houden het Afrikaans daarom in stand.

De Indische bevolkingsgroep is tweetalig : de Afrikaanse taal heeft bij bepaalde bevolkingsgroepen zeker nog een toekomst. Op het platteland spreken vooral de Bantoes het Afrikaans, terwijl de Engelse taal verdere opgang zal maken bij de elite in de steden.

Het lid pleit prioritair voor de verdere doorgang van het democratiseringsproces en deelt de bekommernis voor het behoud van het vreedzame karakter ervan. Recente evoluties duiden op mogelijke rellen na de verkiezingen van 27 april 1994 in de regio Natal. Het lid wijst op een verhoging van de criminaliteitsgraad bij de blanke bevolking. Teneinde deze ongewenste evolutie te voorkomen, dienen gesprekken aan-gevat met de Inkatha-beweging en de Conservatieve Partij en de toekenning van een bemiddelingsopdracht aan de Scandinavische landen.

Het lid uit zijn groot scepticisme tegenover een dergelijke aanpak. Bemiddelingsopdrachten met prominente leiders moeten behoedzaam en in een vertrouwelijke sfeer worden voorbereid. Het lid verwacht weinig heil van officiële delegaties. De leden van de Conservatieve Partij worden vooral gerecruteerd uit de sociaal-economisch zwakkere groep van de mijnwerkers, die meestal Engelstalig zijn en verarmd. Ook veel conservatieve boeren zijn aangesloten bij de Conservatieve Partij. Beschikt Vlaanderen niet over een aanvaardbare prominente figuur om te bemiddelen, te onderhandelen en te verzoenen ? Met betrekking tot voorliggende voorstel van resolutie verklaart het lid zich aan te sluiten bij de voorliggende amendementen van de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2). De vraag rijst echter hoe Vlaanderen kan bijdragen tot de verzoening en het democratiseringsproces.

Spreker benadrukt, omwille van zijn persoonlijke betrokkenheid bij de toekomst van Zuid-Afrika, voor een succesvol verloop van de verkiezingen. Hierop vraagt een ander lid zich af of Vlaanderen zijn rol in het democratiseringsproces in Zuid-Afrika niet overschat. Dient Vlaanderen de last hiervan wel te torsen ?

Streeft men niet te vaak naar een centralistische unitaire multiculturele staat ? De ervaringen ter zake zijn negatief (cf. Bosnië). Spreker pleit voor een confederaal staatsmodel. Daarenboven beschikt Vlaanderen slechts over beperkte financiële middelen, ook de belangrijke cultuurhistorisch gegroeide banden met een bepaalde bevolkingsgroep kunnen niet worden genegeerd. Het behoud van de Afrikaanse taal dient gevrijwaard, gelet op de verdwijning ervan in Namibië. De steun dient vooral gericht op de autochtone Afrikaanse bevolking

Vervolgens ontspint zich in de Commissie een ruime gedachtenwisseling over de meest urgente noden na de verkiezingen in Zuid-Afrika.

Verschillende leden beklemtonen de noodzaak aan administratieve en andere beleidsstructuren. Een lid stelt dat na de verkiezingen er immers een grote argwaan en gereserveerdheid zal ontstaan ten aanzien van de structuren uit het verleden. De vorming van een zwart administratief bestuurskader kan, aldus dit lid, gevoelig worden ondersteund door herscholingsprojecten en een degelijk uitgebouwd net van beroepsopleiding.

Het lid stelt dat, zowel op het federale als het regionale echelon kan gedacht worden aan uitwisselingsprogramma's voor zwarte leraren die in Vlaanderen bijscholing en beroepsopleiding kunnen volgen. Een dergelijke pragmatische hulpverlening rekent op adequate wijze af met de eventueel bestaande vooroordelen en misvattingen ten aanzien van Zuid-Afrika.

In deze context merkt een ander lid op dat er inzake de uitbouw van een eigen zwart administratief bestuurskader er ter zake reeds een akkoord is afgesloten tussen het ANC en de Nationale Partij (NP). Het is zonder meer duidelijk dat ook na 27 april 1994 de bestaande kaders nog zullen gehandhaafd worden, gelet op de noodzakelijke continuïteit in het openbaar bestuur. De afvloeiingen van het bestaande kader dat hoofdzakelijk uit blanken bestaat en de invulling ervan met zwarte ambtenaren zal slechts geleidelijk geschieden.

tieve, sociaaleconomisch vlak, zoniet zal er een zulkdanige frustratie ontstaan, bij het merendeel van de bevolking dat een revolutionaire omwenteling niet uitgesloten is, na 27 april 1994. Hierop stelt een ander lid duidelijk dat er tevens een urgente nood is aan degelijke huisvesting en een goed gestructureerde gezondheidszorg. Het lid beaamt de noodzaak aan een veralgemening van de onderwijsplicht, gelet op de traditie in Zuid-Afrika bij bepaalde bevolkingsgroepen om de school vroeg te verlaten.

3. BESPREKING VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE STRICTO SENSU

Bij de bespreking van het voorliggende voorstel van resolutie (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 1) lagen reeds amendementen voor van de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2). Staande de vergadering worden vervolgens door de heren D. Van der Maelen, F. Sarens, P. Van Grembergen, mevrouw M. Aelvoet en de heer H. Suykerbuyk eveneens amendementen ingediend (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3).

De heer D. Van der Maelen licht – namens de mede-ondertekenaars deze amendementen als volgt toe. In deze amendementen zijn de meeste behartenswaardige ideeën opgenomen, die resulteerden uit de vorige bespreking in deze Commissie.

De heer H. Suykerbuyk stelt vast dat er tussen zijn amendementen (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2) en deze van de heer Van der Maelen c.s. slechts één enkel verschilpunt overeen blijft. Hij verwijst hiervoor naar het eerste deel van de in sub A van zijn amendement (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2) voorgestelde tekst die luidt als volgt : „- verheugt zich temeer omdat deze positieve ontwikkeling zich voordoet in een land, waar vele Vlamingen verblijven, woonachtig en actief zijn en waar, door de taalverwantschap van het Afrikaans en de Nederlandse taal steeds culturele betrekkingen tussen Vlamingen en Zuidafrikanen hebben bestaan ;”

De heer H. Suykerbuyk merkt op dat in de tekst tegenover de tweede gedachtenstreep van het voorliggende voorstel van resolutie, duidelijk blijkt dat het democratiseringsproces fel wordt gehypothekeerd door de apartheid. De heer H. Suykerbuyk wenst evenwel het eerste lid van het sub A (Stuk 446 (1993-1994) – nr. 2) voorgestelde amendement te handhaven.

Hierop ontstaat in de Commissie een ruime gedachtenwisseling tussen de heer H. Suykerbuyk en verschillende andere leden.

Een lid stelt voor om uit de tekst van het voorgestelde amendement, de notie „taalverwantschap” weg te laten.

De heer H. Suykerbuyk repliceert hierop dat de taalverwantschap een positieve verworvenheid is.

Een ander lid meent dat de opname ervan overbodig is, vermits hieraan reeds wordt tegemoetgekomen in punt 5 van het voorliggende voorstel van resolutie (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 1).

Vervolgens stelt nog een ander lid dat de zinsnede : „en waar, door de taalverwantschap van het Afrikaans en de Nederlandse taal steeds culturele betrekkingen tussen Vla-

Ingevolge deze gedachtenwisseling trekt de heer H. Suykerbuyk vervolgens alle amendementen opgenomen in Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 2) in en dient staande de vergadering een nieuw amendement in (Stuk 446 (1993-1994) – nr. 3), waarvan de tekst luidt als volgt :

-verheugt zich temeer omdat deze positieve ontwikkeling zich voordoet in een land, waar vele Vlamingen verblijven, woonachtig en actief zijn en waarmee een band bestaat door de taalverwantschap tussen het Afrikaans en het Nederlands ;”

Ter stemming gelegd wordt het amendement aangenomen met 10 stemmen,

Vervolgens dienden de heren P. Van der Maelen, F. Sarens, P. Van Grembergen, mevrouw M. Aelvoet en de heer H. Suykerbuyk een amendement in (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3) dat ertoe strekt na de tekst tegenover de eerste streep in te voegen wat volgt :

„onderstreept het belang van deze positieve ontwikkeling die, indien ze ook tot een goed einde wordt gebracht, zowel sociaal als economisch van fundamenteel belang zal zijn voor gans Zuidelijk Afrika ;”

Ter stemming gelegd wordt het amendement aangenomen met 10 stemmen.

Inzake de volgorde van invoeging van de beide tekstgedeelten in de consideransen van het voorliggende voorstel van resolutie beslist de Commissie eenparig de tekst van het eerste amendement van de heer D. Van der Maelen c.s. (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3) eerst in te voegen na de tekst tegenover de eerste streep van het voorstel van resolutie en vervolgens de tekst van het aangenomen amendement van de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1992-1993) – Nr. 3).

Een lid stipt aan dat, gelet op de complementariteit tussen beide amendementen, deze volgorde van invoeging logisch is.

Met betrekking tot punt 1 van de tekst van het voorliggende voorstel van resolutie, merkt een lid op dat de term „wederopbouw” een negatieve bijklank heeft. In de Commissie ontstaat hierover een gedachtenwisseling. Tot besluit hiervan dient de heer P. Van der Maelen een amendement in dat ertoe strekt het woord „wederopbouw” te vervangen door „opbouw” (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3).

Ter stemming gelegd wordt het amendement en de aldus geamendeerde tekst van punt 1 van het voorstel van resolutie aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De tekst van punt 2 van het voorstel van resolutie worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

Op punt 3 van het voorstel van resolutie worden geen opmerkingen geformuleerd.

Ter stemming gelegd wordt de tekst van punt 3 aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Op de tekst van punt 4 liggen twee amendementen voor van de heren P. Van der Maelen, F. Sarens, P. Van Grembergen, mevrouw M. Aelvoet en de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3).

– Het eerste amendement strekt ertoe in punt 4 op de

ren kunnen genomen worden. Gelet op de nakende lokale verkiezingen blijft de verwijzing naar „eerlijke en vrije verkiezingen” verantwoord.

Ter stemming gelegd wordt dit amendement aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

– Het tweede amendement strekt ertoe in punt 4 de laatste regel te wijzigen als volgt :

„acties ter ondersteuning en consolidering van het democratiseringsproces, dat ook na de eerstkomende verkiezingen steun vanuit de Vlaamse Gemeenschap verdient”.

– Ter stemming gelegd wordt het amendement en de aldus geamendeerde tekst van punt 4 aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Op de tekst van punt 5 ligt een amendement voor van de heren D. Van der Maelen, F. Sarens, P. Van Grembergen, mevrouw M. Aelvoet en de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3) dat ertoe strekt in de tekst van punt 5 de volgende woorden weg te laten : „Het is wenselijk op dit vlak in overleg en samenwerking met Nederland te komen tot een gemeenschappelijke houding”.

Ter stemming gelegd wordt het amendement en de aldus geamendeerde tekst van punt 5 van het voorstel van resolutie aangenomen met 9 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

– De tekst van punt 6 van het voorstel van resolutie wordt zonder opmerkingen aangenomen met 10 stemmen tegen 1.

De tekst van punt 7 van het voorstel van resolutie wordt eveneens zonder opmerkingen aangenomen met 11 stemmen.

Op de tekst van punt 8 ligt een amendement voor van de heren D. Van der Maelen, F. Sarens, P. Van Grembergen, mevrouw M. Aelvoet en de heer H. Suykerbuyk (Stuk 446 (1993-1994) – Nr. 3) dat ertoe strekt aan de tekst van punt 8 toe te voegen wat volgt :

„Het is wenselijk te komen tot een breed akkoord dat alle voor de wederopbouw van de Zuidafrikaanse samenleving relevante beleidsdomeinen bestrijkt die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren, zoals bijvoorbeeld huisvesting, onderwijs, KMO-beleid en plattelandsontwikkeling”. De heer D. Van der Maelen verantwoordt het amendement dat het wenselijk is met betrekking tot het toekomstige akkoord te benadrukken dat men komt tot een breed akkoord dat alle voor de wederopbouw relevante beleidsdomeinen verstrijkt.

Ter stemming gelegd wordt het amendement aangenomen met 11 stemmen.

De aldus geamendeerde tekst van punt 8 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

4. EINDSTEMMING

Het geheel van het aldus geamendeerde voorstel van resolutie wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

De verslaggever,

J. VAN DER SANDE

De voorzitter,

S. DE CLERCK

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

De Vlaamse Raad,

– verheugt zich over het door de Zuidafrikaanse onderhandelaren bereikte akkoord over een Overgangsgrondwet en de installatie van de Overgangsraad alsook van andere interimstructuren die enerzijds een vrij en eerlijk verloop van de verkiezingen moeten waarborgen, en die anderzijds de vreedzame overgang naar een apartheidsvrije samenleving moeten helpen bewerkstelligen ;

– onderstreept het belang van deze positieve ontwikkeling die, indien ze ook tot een goed einde wordt gebracht, zowel sociaal als economisch van fundamenteel belang zal zijn voor gans Zuidelijk Afrika ;

– verheugt zich temeer omdat deze positieve ontwikkeling zich voordoet in een land, waar vele Vlamingen verblijven, woonachtig en actief zijn en waarmee een band bestaat door de taalverwantschap tussen het Afrikaans en het Nederlands ;

– stelt vast dat de kansen op ontwikkeling en duurzame democratisering gehypothekeerd worden door de erfenis van de apartheid op sociaal, cultureel, economisch en politiek vlak, en dat ook het wantrouwen, het geweld, de diepe kloof tussen arm en rijk en de systematische achterstelling van de meerderheid van de bevolking het overgangsproces kunnen doen ontsporen ;

– is dan ook van oordeel dat alleen in een klimaat van verzoening, sociaal-culturele emancipatie, economische ontwikkeling en heropbouw het politieke overgangsproces naar een niet-rationale en democratische samenleving succesvol kan afgerond worden ;

– stelt vast dat in de aanloop van de verkiezingen zowel de Europese Gemeenschap als de federale regering hun beleid hebben opgebouwd rond drie ankerpunten : steun aan slachtoffers van de apartheid, opbouw van de capaciteit om de overgangsperiode goed te beheren en het scheppen van een klimaat voor eerlijke en vrije verkiezingen ;

– herinnert aan de motie van 7 juli 1993 van de Vlaamse Raad waarin om de onmiddellijke voorbereiding van een nieuw verdrag werd gevraagd en neemt akte van de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 juni 1993 om nieuwe betrekkingen met Zuid-Afrika voor te bereiden na een akkoord over de Overgangsgrondwet en de installatie van legitieme interimstructuren ;

– vraagt de Vlaamse Regering dat ze bij het uitstippelen van het beleid van de Vlaamse Gemeenschap – gezien de bijzondere omstandigheden waarin het democratiseringsproces zich in Zuid-Afrika voltrekt – rekening houdt met de volgende beleidslijnen :

1. omdat Zuid-Afrika verkeert in een overgangsfase gekenmerkt door een diepe structurele crisis, politieke instabiliteit en sociale desintegratie zullen de door de Vlaamse Gemeenschap ontplooiende initiatieven in de eerste plaats moeten ingeschakeld worden in het proces van economische opbouw en ontwikkeling, van sociale rechtvaardigheid en van politieke democratisering en vorming ;

2. de Vlaamse Gemeenschap zal slechts haar steun toezeggen aan democratisch verkozen vertegenwoordigingen die werken aan een open en verdraagzame, niet-rationale en multiculturele samenleving ;

3. de Vlaamse Gemeenschap zal contacten en samenwerking stimuleren tussen Vlaamse instellingen en organisaties en Zuidafrikaanse partners die legitimiteit en geloofwaardigheid genieten bij de bevolking en die daardoor een belangrijke bijdrage kunnen leveren in het heropbouw- en ontwikkelingsproces in Zuid-Afrika ;

4. de Vlaamse Gemeenschap moet zo snel mogelijk steun verlenen aan initiatieven die bijdragen tot het scheppen van een klimaat waarin vrije en eerlijke verkiezingen kunnen worden gehouden. Bijzondere aandacht moet gaan naar gemarginaliseerde bevolkingsgroepen om te garanderen dat een zo breed mogelijk deel van de bevolking het verkiezingsproces als legitiem aanvaardt. Vorming van kiezers, opbouw van de bestuursbekwaamheid, administratieve hervorming, observeren van het verkiezingsproces en het stimuleren van politieke verdraagzaamheid zijn concrete acties ter ondersteuning en consolidering van het democratiseringsproces, dat ook na de eerstkomende verkiezingen steun vanuit de Vlaamse Gemeenschap verdient ;

5. omdat taalverwantschap tussen het Afrikaans en het Nederlands een belangrijk element is bij het invullen van de nieuwe culturele betrekkingen met Zuid-Afrika moeten ook op dit vlak acties ondernomen worden die echter niet mogen indruisen tegen de politiek van gelijkberechtiging van diverse taalgroepen en van het uitbouwen van een multiculturele en verdraagzame samenleving.

6. de Vlaamse Gemeenschap kan door haar ervaring ter zake een belangrijke bijdrage leveren tot het bevorderen van de meertaligheid van diverse bevolkingsgroepen en tot het wegwerken van taalachterstand van gemarginaliseerde bevolkingsgroepen ;

7. in het kader van de Nederlandse Taalunie, die een belangrijke opdracht heeft ter promotie van het Nederlands in de wereld, moeten de Vlaamse en Nederlandse inspanningen ter promotie van de Neerlandistiek maximaal gecoördineerd worden ;

8. voorbereidende stappen voor het geven van inhoud aan een nieuw verdrag worden nu best zo snel mogelijk gedaan, maar de afsluiting van het verdrag kan slechts plaatsgrijpen na installatie van de democratisch verkozen regering.

Het is wenselijk te komen tot een breed akkoord dat alle voor de wederopbouw van de Zuidafrikaanse samenleving relevante beleidsdomeinen bestrijkt die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren zoals bijvoorbeeld huisvesting, onderwijs, KMO-beleid en plattelandsontwikkeling.
